

דף מא.

עין משפט א.

ח"מ סימן רמב סעיף ג

ג. ד. כל מתנה בין של שכיב מרע^ו בין של בריא צריכה להיות גלויה ומפורסמת ולא מוסתרת^ז, וע"כ צריך לומר להם כתובה בשוקא וחתמוה בפרהסיא. וע"כ כל שטר מתנה שלא כתוב בו ואמר לנו הנותן כתובה בשוקא וכיוצא בזה חוששין שמא מתנה מוסתרת ולא זכה בה המקבל אפי' קנו ממנו.

* אפי' תפס המקבל והחזיק בה מוציאין ממנו, אבל אם אמר "החזיקו אותו במתנה מעכשיו"^ח כאילו אמר כתובה בשוקא.

עין משפט ב.

ח"מ סימן קמו סעיף ט

ט. יא. כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה^ט כיצד הרי שאכל פירות שדה זו כמה שנים, ובא המערער ואמר מאין לך שדה זו שלי היא, והשיבו איני יודע של מי היא וכיון שלא אמר לי אדם דבר ירדתי לתוכה אין זו חזקה, שהרי לא טען שלקחה או קיבלה במתנה או שירשה, ואע"פ שאין מוציאין אותה מידו^י עד שהמערער יביא עדים שהיא שלו, אחר שהביא עדים תחזור לו השדה^י ומוציאין ממנו גם הפירות שאכל

ס. והיינו תוך ג' ימים לחוליו שדינו כבריא אבל אחרי ג' ימים דינו כשכיב מרע ונקרא נותן מחמת מיתה. סמ"ע ס"ק ד' המבואר בסעיף ו'.

ע. ב"ב מ' ע"ב, וכדי שיהיה נראה שבעין יפה הוא נותן. אבל מצווה מחמת מיתה, כמבואר בסעיף ו' מהני שהרי בעת מיתה שזוכה בה הרי גלויה היא.

פ. מרי"ו נתיב ט"ו ח"ב, ורשב"א בתשובה ח"א ס"י תתקצ"ד.

צ. רמב"ם פ"ד מטוען הלכה י"ב ממשנה וגמ' ב"ב מ"א ע"א.

ק. והטעם כיון שהגיע כבר ליד אדם אין מחזירין לשום אדם עד שיביא עדים שהיא שלו, אבל בס"י קל"ט סעיף ב' בזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי כיון שמחולקים קודם שיגיע ליד אחד מהם ובא אחר וחטפה חייב לשלם לכל אחד אף שאין להם עדים, דקודם שהגיע ליד אדם נאמן כל אחד לומר שהיא שלו. נתיבות ס"ק י"ח.

ר. בטור כתב ונשבע ונוטל והביאו הסמ"ע ס"ק י"ח והמחבר העתיק לשון הרמב"ם דלא הזכיר שבועה ואף דבס"י ק"מ סעיף א' כתב המחבר דצריך שבועה, שם טען המחזיק שהקרקע שלו משא"כ כאן. סמ"ע ס"ק י"ח.

ובפרישה כתב טעם לשבועה זו, כיון שבא להוציא הקרקע מיד זה שהחזיק בה ג' שנים, חשיב

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדר" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

כל השנים.

יב. אין פותחין תחילה למחזיק בשדה לומר שמא שטר היה לך ואבד עד שיטען הוא בעצמו ^ש, וכן האוכל שני חזקה מחמת שיש שטר בידו ונמצא שהשטר בטל, בטלה החזקה ותחזור השדה עם כל הפירות לבעלים.

עין משפט ג. חו"מ פימן קמו פעיף י

יג. הבא מחמת ירושה אינו צריך טענה אחרת ^ת.

יד. דין לוקח ובעל חוב שגבה קרקע זו בחובו כדין יורש ^א, ואין המוכר או הלוח נאמנים לומר שקרקע זו לא היתה שלהם.

יז. הבא מחמת ירושה צריך להביא עדים שדר ^ב בה מורישו לפחות יום אחד ^ג, וכיון שאכלה היורש ג' שנים מעמידין אותה בידו.

וה"ה אם החזיק בה המוריש ג' שנים לפני שהורישה, אע"פ שהוא לא דר בה כלל.

כנוטל. ונשבעין אף על טענת שמא כמ"ש בסי' צ"א ובסי' שנ"ז דליטול נשבעין אף על טענת שמא. והב"י בכד"ה כתב ששבועה זו אינה יודע למה. ש"ך ס"ק ה'.
^ש. היינו דאם חזר וטען בעצמו שטר היה לי ואבד ולא רציתי לטעון כן מתחילה שיראתי שיאמרו לי תביא שטרך מהני, ואין זה חוזר וטוען ושומעין לו. כ"כ הנ"י שכך משמע בגמ'. סמ"ע ס"ק כ'.

ת. שם במשנה מ"א ע"א. ורמב"ם בפ"ד מטוען הלכה י"ג ודייק רבא שם דטענה הוא דלא בעי הא ראייה בעי. אבל אין צריך היורש או הלוקח להביא ראיה שהוא היורש או הלוקח אלא כיון שהחזיק ג' שנים סגי. ש"ך ס"ק ז'.
 א. הרא"ש בתשובה סוף כלל צ"ח סי' י'.

ואם היה ביד המוריש והמוכר ג' שנים, וביד היורש או הלוקח יום אחד שאין להם בכה"ג מיגו של ממך קנתיה, צריכין ראייה שהם יורשים או לוקחים. כ"כ באו"ת ס"ק י"ט.
 ומה שטוענים לבע"ח זהו דוקא כשגבה כבר הקרקע כמו גבי לוקח, אבל כשבא לגבות הקרקע מיד הלוח, כאן הלוח נאמן לומר שאינה שלו אף שיש ללוח חזקה ג' שנים. או"ת שם ס"ק ג'.
 נתיבות בחידושים ס"ק כ"ב.

וכך העלה בפעמוני זהב באריכות על סעיף י' בשו"ע ודלא כהט"ז.
 ב. או השתמש בה, ואם היא שדה שנרה מורישו ג"כ מהני דכולי האי לא עביד אם לא שקנאו. סמ"ע ס"ק כ"ב.

ג. ואותו יום מצטרף לג' השנים של חזקה. תומים ס"ק י'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אבל אם היורש לא הביא ראיה שדר בה מורישו כלל, תחזור השדה וכל הפירות למערער אחרי שהביא עדים שהיא שלו.

* אשה שהחזיקה בקרקע של בעלה לאחר מותו, ואח"כ החזיק בה בנה ג' שנים ובאו יורשי הבעל לערער ואומרים שקרקע זו של הבעל, ובנה אומר שנפלה לו מאמו בכתובתה, בנה נאמן במיגו דקניתיא מכם שהרי אכל שני חזקה. אבל אם לא אכל בנה שני חזקה, אלא אמו אכלה אותה שני חזקה לאו כלום, דאין לאשה חזקה בנכסי בעלה.

ודוקא יורש מאשה אבל מי שלקח קרקע מאשה ומכרה אותו בפרסום מעמידים אותה בחזקת הלוקח, שאילו לא היתה קרקע של האשה לא היו מניחין היורשים ד' לאשה למוכרה בפרסום, וקרקע זו בחזקתה.

עין משפט ד. חו"מ סימן קמב סעיף ב

ב ג. נפל הכותל שבין ראובן לשמעון, ובנה ראובן הכותל והכניסו לגבול שמעון בטעות שלא הכיר מקומו הראשון אע"פ שסייעו שמעון בבנינו לא הוי חזקה ה' לקחת מגבול שמעון, כיון שהיה הסיוע בטעות. אבל אם מודה שמעון שידע שהכניס ראובן בתוך שלו הוי חזקה ו' אע"פ שלא ידע ראובן הבונה וקנה ראובן המקום מיד.

- ד. ולפ"ז אפי' לא החזיק ג' שנים מעמידים בידו. סמ"ע ס"ק כ"ג. ואין טעם זה שייך אלא באשה שמוכרת לכתובתה שלא בבי"ד, ונאמנת אף שאין הכתובה בידה, ובודאי לא היו מניחין אותה היורשים למכור אם לא היה מגיע לה כתובתה, אבל בשאר כגון אריס ואומן שאין להם חזקה גם אם מכרו בפרסום גדול לא מהני. כ"כ בביאורים ס"ק י"ד.
- ה. מרב ענן שם בדף מ"א ע"א. וכיון שאנו יודעים שראובן בעצמו בטעות הכניסו לכותל, נאמין ג"כ לשמעון שבטעות סייעו. סמ"ע ס"ק ז'.
- ו. דאנן סהדי דמחיל וא"צ חזקת ג' שנים, ועיין בסי' קמ"ט סעיף ט', וסי' קנ"ג סעיף ט"ז. סמ"ע ס"ק ח'.

דף מא :

ח"מ סימן ל פעיף ב

עין משפט א.

ב. בדיני ממונות אם העדים הכחישו זה את זה ^ז בדרישות או בחקירות עדותן ^ח בטלה, ואם הכחישו זה את זה בבדיקות עדותן קיימת.

ג. כיצד אחד אומר בניסן לזה ממנו, והשני אומר לא כי אלא באייר, או שהאחד אמר בירושלים הלוהו, והשני אמר לא כי אלא בלוד, עדותן בטלה. וכן אחד אמר חבית של יין הלוהו, והשני אומר חבית של שמן ^ט היתה ^י עדותן בטלה.

אבל אחד אמר מנה שחור שהמעות הושחרו מחמת יושנן, ^כ והשני אמר מנה לבן, או זה אומר בדיוטא העליונה היו כשהלוהו, והשני אומר ^ל בדיוטא התחתונה היו, עדותן קיימת. וה"ה אחד אמר מנה הלוהו, והשני אמר מאתיים הלוהו, חייב לשלם מנה, שיש בכלל מאתיים מאה.

ז. במשנה סנהדרין דף מ' ע"א. ובגמ' אמרו שדרישות וחקירות הן ז' דברים שיכול לבא בהן לידי הזמה ואלו הן: א) באיזה שמטה, ב) באיזה שנה, ג) באיזה חודש, ד) בכמה לחודש, ה) באיזה יום בימי השבוע, ו) ובאיזה שעה ביום, ז) ובאיזה מקום נעשה הענין. ושאר השאלות ששאלו לעדים בדיקות הם, אלא שהרמב"ם כתב שהדבר שגוף העדות והענין תלוי בו ג"כ בכלל דרישה וחקירה, כגון בדיני נפשות במה הרגו בסייף או באריון, ובדיני ממונות מה נתחייב לו, חיוב שמן או של יין.

ח. והרמב"ן סובר אפי' הוכחשו בדו"ח עדותן כשרה, ש"ך ס"ק ו'. והרמב"ם בפ"ג מהלכות עדות דעתו שבטלה העדות, כדמוכח ממימרא דרב יהודה עדות מוכחשת כשירה בדיני ממונות בסנהדרין דף ל' ע"ב, דמשמע הא אם הוכחשו בדרישות וחקירות בטלה.

ט. הלשון היתה, מורה כאילו אמר לא כי, כ"כ הט"ז ואם אחד מעיד על חבית יין בניסן והשני על חבית שמן באייר והוא תבע את שניהם ולא אומר מתי, והעד השני לא אמר "לא כי", חייב ליתן לו הפחות, ובאומר לא כי, פשוט שעדותן בטלה. סמ"ע ס"ק ח'.

י. ואפי' שבועה נגד העד א"צ, ואפי' תובעו שניהן כיון שחשיב הכחשה בדרישה עדותן בטלה לגמרי. סמ"ע ס"ק י'.

כ. והרמ"א הוסיף מהטור, שהתובע תובעו שניהם, וכתב הסמ"ע שאילו לא תבע שניהם אז העד האחד מוכחש מפיו של התובע, ועיין בב"ח מש"כ בזה וצ"ע. והסמ"ע הביא דעת הנ"י דס"ל דאחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן א"צ לתבוע שניהם, ולפ"ז כתב הסמ"ע דה"ה באומר אחד ק' והשני אומר ר' א"צ לתבוע שניהם, אם לא שמעידים בפירוש על זמנים מתחלפים. ועיין בקצות שהביא ראייה לעיר שושן שחלק על הסמ"ע.

ל. אם המקומות קרובים שאפשר לראות מזה לזה, כ"כ הטור והביאו הרמ"א. ואם א"א לראות זה מזה הוי הכחשה במקום, והוי דו"ח. כ"כ הסמ"ע ס"ק י'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

וכן אחד אמר דמי חבית יין יש לו בידו, והשני אמר דמי חבית שמן בידו, ישלם בפחות שבדמים.

עין משפט ב.ג. חו"מ סימן קמו פעיף יד

ד יח. הביא המחזיק בה עדים שפלוגי שמכר לו דר בה אפי' יום אחד.

* או אפי' שעה אחת, והוא שדר בו המוכר בתורת דירה.

וכן אם אמר המחזיק בפני לקחה ממך ואח"כ מכרה לי, מעמידין אותה בידו מ, שהרי יש לו טענה עם חזקתו שאילו רצה היה טוען ממך לקחתיה שהרי יש לו שני חזקה בה.

אבל אם לאחר שטען קנייתה מפלוגי "שאמר" שקנאה ממך חזר וטען קנאה ממך בפני אין שומעין לו. אבל אם מתחילה אמר מפלוגי קנייתה סתם ושוב הוסיף שקנאה ממך "בפני" שומעין לו.

עין משפט ד.ה. חו"מ סימן קמו פעיף י
עיין לעיל דף מא. עין משפט ג

עין משפט ו.ו. חו"מ סימן קמד פעיף ב

ב. אכלה האחד שנה ומכרה לאחר והחזיק בה שנה ג"כ, ומכרה

מ. מעובדא דדר בקשתא לקמיה דר' חייא. ב"ב מ"א ע"ב.

ודוקא אם הביא עדים שהמוכר דר בו לפני שמכרה לו יום אחד, אבל בטען שברור לו שדר בפניו המוכר יום אחד, לא הוי חזקה. כ"כ בעל המאור ובמלחמות. אבל בתוס' ובמרדכי איתא דה"ה אם טוען בפני דר בו יום אחד הוי חזקה. ש"ך ס"ק י"א, וכן עיקר. ועיין בפעמוני זהב שהביא מה שכתב הב"י בשם הרמב"ן דלא מהני ע"פ מאמר המחזיק שהמוכר דר בו יום אחד במיגו שגם אחרי המיגו נשאר לנו ספק בדבר וע"כ לא הוי מיגו.

ובדר בו המוכר יום אחד ע"פ עדים, טענינן ללוקח שהמוכר קנאה מהמערער. סמ"ע ס"ק ל"ב. נ. צריך שני חזקה רק ביש לו למערער עדים שהיתה שלו, אבל בלא הביא עדים שהיתה שלו אפי' לא החזיק בה שני חזקה רק הביא עדים שהחזיק בה המוכר אפי' יום אחד אין מוציאין אותה מיד המחזיק בה. נתיבות ס"ק ל"ג בחידושים.

ס. הטעם כיון דבתחילת דבריו משמע שהוא בעצמו לא ידע מהמכירה אלא שהמוכר אמר לו כן, איך יחזור ויטען שקנאה ממך בפני, משא"כ כשאמר מתחילה מפלוגי קנייתה שקנאה ממך שא"צ להוסיף על דבריו אלא תיבת "בפני" לכן שומעין לו. סמ"ע ס"ק ל"ד. ודוקא לפני שיצא מבי"ד. סמ"ע ס"ק ל"ה. ועיין בש"ך ס"ק ט"ו.

לשלישי והחזיק בה עוד שנה, אם מכרו זה לזה בשטר עלתה להם חזקה אחרי ג' שנים^ע, ובלי שטר לא עלתה להם חזקה.

ח"מ סימן קמז פעיף א

עין משפט ז.

א. לוקח שטרפו ממנו השדה בחובם, בי"ד^פ כותבים ללוקח שטר טירפא היאך טרפו ממנו בשביל חובו של המוכר וחוזר וגובה מהמוכר. ואם קנאה בחמש מאות והוקרה ושוה אלף כותבים לו שטר טירפא באלף^ז, וה"ה אם היתה שוה אלף בשעה שלקחה ובשעת הטירפא שוה חמש מאות^ק או שהיתה שוה אלף בעת שלקחה ולקחה בחמש מאות, כותבים^ר הטירפא באלף.

ב. כל הדין שיש ללוקח עם המלוה, כך דינו של לוקח ראשון שבע"ח טרף ממנו ובא הוא לטרוף מהלקוחות שקנו אחריו, ואפי' לא מכר

ע. רמב"ם שם הלכה ו' והוא מגמ' שלשה לקוחות מצטרפין, אמר רב וכולן בשטר. ב"ב מ"א. פ. ואין הבעל חוב צריך לכתוב לו הרשאה או שטר הודאה שהוא טרפה ממנו, כ"כ הב"י בשם הרשב"א בסי' קי"א במחודשים ג'. והרמ"א הביאו כאן.

ומה שבי"ד כותבים לו הוא מקמא ט' ע"א ובכמה מקומות בש"ס "אחוי טירפך ואשלם לך" כלומר תראה לי שטר טירפא מבי"ד שטרפו ממך ואשלם לך. ובכתובות צ"א ע"ב אמרינן בכמה כתבינן שטר טירפא.

ז. דאם לא כן הוי הפסד ללוקח במה שטורף הבע"ח ממנו, והמוכר כתב ללוקח בלא פסידא כלל, וזהו בכלל עמליהן ושבחיהון, וכ"ש אם לקח באלף אע"פ שאינו שוה אלא חמש מאות.

והסמ"ע בס"ק א' הקשה דמשמע מכאן שהבע"ח טורף כל היוקר ובסימן קט"ו כתבו הטור והמחבר שאין המלוה טורף אלא חצי בשבח, ותירץ בעשאו למלוה אפותיקי שאז טורף כל השבח, ועוד י"ל דהוקרה ושוה אלף היינו מחצית השבח שלו המגיעו שוה אלף. כ"כ הש"ך ס"ק א' בשם הב"ח.

ק. כך כתב הטור אבל בבעל התרומות כתב דוקא אם היתה שוה חמש מאות ולקחה באלף כותבים לו אלף כי יכול לומר לו הרי אתה ראיתה שלדידי שוה אלף כי לקחתיה ממך באלף הגם שהיתה שוה רק חמש מאות. אבל אם היתה שוה אלף ולקחה באלף והיום שוה חמש מאות אין סברא שיתנו לו אלף דלמה ישלם לו יותר משויה, וכן כתב ה"ה לגבי ערב בפכ"ה ממלוה והביאו הב"י בסי' קל"א סעיף י"א.

והש"ך בס"ק ג' כתב שודאי ה"ה חלק על הטור ומסתברים דבריו ודלא כהב"ח שהעיר על ה"ה.

ר. ושטר הטירפא מהני לגבות מבני חורין של המוכר, דשבח אינו גובה ממשועבדים כמ"ש בסי' קט"ו. והש"ך בס"ק ב' כתב דנפ"מ לדעת התוס' וה"ה שהלקוחות שקנו מהמוכר אחר שנכתב הטירפא טורף מהם גם השבח לפי שהוא כבר קצוב ניחא שכותבין לו שטר טירפא גם להוציא מהם.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לו בשטר אלא בעדים **ש** ואפי' לא פירש לו באחריות **ת**.

*** י"א א** דוקא מוכר, אבל נותן מתנה בעדים בלי שטר אינו טורפה, דמתנה אין לה קול אלא בשטר.

א. ג. הדין שטורף כשמכר לו בלא שטר אלא בעדים, דוקא כשהעדים מעידים שלא חתמו על שום שטר במכר הזה **ב**, וגם מעידים שלא היו שם עדים אחרים רק הם, ומכל מקום בי"ד כותבים לו איך טרפו ממנו לראיה **ג** כדי שיתבע הלוח שמכר לו.

ש. ולא קשה משטר הלואה דאין המלוה טורף כי אם בהלואה הנעשית בשטר ולא בעדים, כי במוכר הוא מוכר בפרהסיא כדי שיתקבצו קונין הרבה ויוסיפו במקח וא"כ העדים עושים קול ולא צריך שטר, אבל בהלואה מאן דיזיף בצינעא יזיף. ולכן אין המלוה טורף כי אם בהלואה בשטר כ"כ הסמ"ע בס"ק ה'. והוסיף שמהאי טעמא כתב בהרמ"א דהנותן מתנה בעדים ור"ל אפי' באחריות אינו טורף דג"כ לזה אין קול ואע"ג שאומר בעדים כתבו בשוקא וחתמו בברא שאני נותן לפלוני כך וכך כמבואר בסי' רמ"ב סעיף ג', מ"מ כל זמן שלא כתבו אין הנותן מאסף אנשים כמו במכר.

ת. אבל דעת בעל התרומות דבמוכר בעדים לבד לא אמרינן בזה אחריות טעות סופר כיון שלא כתב שטר, וכן משמע ברשב"ם דף מ"א. ש"ך ס"ק ה'.

א. ה"ה פ"א דמלוה הלכה ה' בשם חידושי הרשב"א בשם ר"ח. ונראה מדבריו שהנותן שדהו בעדים וקיבל עליו אחריות אינו גובה מנכסים משועבדים. באר הגולה.

ב. דאי לאו הכי דילמא יטורף בעדים, וחוזר וטורף בשטר או בעדים אחרים באר הגולה ופשוט הוא.

ג. אף שאין הלוקח הראשון יכול לטרוף מלוקח שני כשאין לו שטר מכר אלא א"כ העדים מעידים שלא חתמו על שום שטר באותו מכר, וגם לא היו עדים אחרים במכירה, מ"מ לענין לגבות מהלוה עצמו כותבין לו, שהלוה יודע את האמת אם נתן לו שטר, ע"כ לא חשו שמא יטרוף מהלוה ב' פעמים, וגם הוא שהפסיד עצמו שהיה לו לומר לעדים שלא יעידו בע"פ כשחתמו לו על שטר. סמ"ע ס"ק ז'.